

Làpides sepulcral al claustre de Sant Tomàs

Calldetenes

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Entorn rural de Calldetenes.Convent de Sant Tomàs de Riudeperes s/n (08506 Calldetenes)
Emplaçament Des de la BV5202, al km 1, cal agafar el desviament a l'esquerra. Al claustre del convent

Coordenades:

Latitud: 41.93215
Longitud: 2.30247
UTM Est (X): 442171
UTM Nord (Y): 4642478

Classificació

Número de fitxa 08037 - 28
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Medieval Gòtic
Segle XIII-XIV
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari Sí; IPA núm.42. ACCN:22530
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Ornamental
Titularitat Privada
Titular: Associació Sant Tomàs. c/Arquebisbe Alemany, 26 (08500 Vic)
Fitxes associades:
[Sant Tomàs de Riudeperes](#)
Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique

Descripció

Conjunt sepulcral format per quatre làpides encastades al mur de ponent del claustre de Sant Tomàs de Riudeperes. Tres d'elles són quadrangulars, i una és rectangular. Totes quatre s'inscriuen sota una fornícula encastada al mur formada per un arc molt rebaixat, sobre el qual es llegeix la següent inscripció: "MARTYRES IN PERSECUTIONE RELIGIOS CMXXXVI", que no té connexió temàtica amb la presència de les làpides. La làpida situada a la part superior té forma rectangular, i cal pensar que pertany a un membre de la família Riudeperes. Es troba decorada amb una greca que recorre el perímetre exterior de la llosa. A l'interior s'ha esculpit un medalló amb decoració vegetal. A banda i banda d'aquest medalló es situen dos escuts decorats interiorment amb tres peres, símbols de la família Riudeperes. Aquests elements són rodejats d'inscripcions on es pot llegir: "EST TUMBA DE GENERE DE RIVUPIRORUM ILLIUS DOMUS CVIVIS INTI (tu)LUS EST VERSUS OCCIDENTEM, QUAM FECIT FIERI OLIVARIUS DE TRADELLO EIUS.."que vol dir: "Aquesta és la tomba del llinatge dels Riudeperes, aquells que tenen el casal vers ponent, la qual va fer Oliver de Taradell el seu". VILAMALA (2002: 52) Les tres lloses inferiors són quadrangulars. La central es decora amb un medalló d'estil gotitzant decorat amb un element quadrilobulat, que acull a l'interior una creu gòtica. Els dos dels costats es troben decorats amb l'escut de la casa Altarriba. Es tracta d'un escut quarterat en creu amb el primer i quart de lleons rampants i segon i tercer de columnes triangulades. A la part superior també s'aprecien inscripcions il·legibles.

Història

L'antiga canònica de Sant Tomàs de Riudeperes es troba entre els històrics masos de la Calvaria, Can Tona i la Vila Grossa, al nord del terme municipal. L'església es troba erigida dins de la històrica demarcació de Riudeperes, del primitiu terme del castell de Sant Llorenç i després de Medà. Les donacions més antigues donen testimoni que des de l'any 1045 com a mínim hi havia una església de Sant Tomàs al lloc anomenat Podium Aureli o Puigoriol, prop d'un gran domini, que des del segle XII es coneixia com la domus casal dels Riudeperes. AA.DD (1984:175) Aquesta església es trobava a prop d'on es troba l'actual edifici, i dels del 1086 els seus clergues vivien en forma de comunitat canonical. Amb aquests antecedents, el noble Berenguer Amalric, germà del canonge sagristà de Vic, Ricard, van demanar a l'arquebisbe de Tarragona i bisbe de Vic que consagrés la nova església que s'havia edificat en honor a Sant Tomàs. Aquest canonge era un personatge influent dintre de la canònica vigatana, integrant del grup que el 1080 intentà reformar la canònica. Amb consentiment dels canonges de Vic, i del prior de Sant Tomàs, l'arquebisbe va consagrar l'església i va concedir als canonges agustinians que hi tenien cura el dret de batejar-hi, tot i que no era una parròquia, i el dret de tenir cementiri i una sagrera. El bisbe va dedicar l'altar central a Sant Tomàs apòstol, el de la part sud a Santa Maria i el del nord a Sant Pau. D'aquesta manera es va introduir a Sant Tomàs de Riudeperes la regla agustiniana. El 1061 una nova donació és feta a l'església de Sant Tomàs als seus clergues, bé que encara no es pot assegurar que hi visquessin en una comunitat organitzada. Fins el 1086 no es té constància de que aquesta comunitat existia. Sembla, doncs, possible que Berenguer Amalric i el seu germà Ricard varen establir una comunitat canonical pels mateixos anys en què hom volia dur a terme la reforma de la canònica catedralícia de Vic. Segurament, a causa de la no acceptació de la vida regular a Vic, els dos germans, el 15 de gener de 1095, per tal d'assegurar la continuïtat de la vida canonical a l'església de Sant Tomàs, varen cedir el temple a la canònica de Santa Maria de Lledó, al bisbat de Girona, la comtat de Besalú. AA.DD (1984:175) Poc després de feta aquesta donació es devia acabar la construcció de la nova església de Sant Tomàs, reedificada des dels seus fonaments i a expenses de Berenguer Amalric i el seu germà Ricard, en honor de Sant Tomàs, prop del Riudeperes. La consagració de l'església tingué lloc el 4 de

novembre del 1095. AA.DD (1984:176) El monestir de Sant Tomàs tingué sempre com a protectors especials els senyors de la domus o casal de Riudeperes, els quals es batejaven i s'enterraven en el monestir, i dels del segle XIV foren els seus únics feligresos. Els primers grans protectors foren els germans Berenguer Amalric i Ricard, segurament membres del llinatge dels Riudeperes, que li feren nombroses donacions fins a principis del segle XII a Osona i a Artés. La família Riudeperes, a més del casal o residència prop de Sant Tomàs, tenia diverses cases o graners a la seva sagrera, segons consta a la documentació familiar. Aquesta família es traslladà al Vallès, i s'extingí als vols del 1390. A més dels Riudeperes, també tenien dret a batejar-se els propietaris del mas Cucala, ara desaparegut, així com els Altarriba. AA.DD (1984:176) .També hi havia a l'altar major els vasos sepulcrales dels Riudeperes i Altarriba. En reformar-se l'església es feren servir per a l'ampliació de la cisterna i posteriorment foren recuperades les pedres esculpides amb els escuts familiars i posades en un acrosoli del claustre renaixentista entorn al 1916.

Bibliografia

AA.DD (1985) Inventari de Patrimoni Arquitectònic. Direcció General de Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya. AA.DD. (1995) Calldetenes. Imatges en el temps. Primera part (1911-1960). Ajuntament de Calldetenes. Calldetenes AA.DD. (1984) Calldetenes a Catalunya romànica. Vol II. Osona I. Enciclopèdia catalana. Pàg. 171- 182 CARRERAS CANDI F (1892) Lo castell de Bellpuig i la casa d'Alta-riba. Barcelona CARRERAS CANDI F (1893) "Llorenç d'Altarriba i lo cassal de Vich de 1475" a Efemérides historicas de Catalunya. Barcelona MEMBRADO M (1927) Memoria histórica publicada con ocasión del 25 aniversario de la erección canónica del noviciado de los Padres camilos en el convento de Santo Tomás Apostol. Madrid. PLADEVALL A (1969) Sant Tomás de Riudeperes. A "Hoja Diocesana" núm 471. Vic. VILAMALA I SALVANS, J (2002) De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu. Ed. El Mèdol. Calldetenes.

